

بررسی نقش ورزش قهرمانی بر شاخص‌های توسعه اجتماعی

علی قاندي^{۱*}، فرزاد غفوری^۲، غلامعلی کارگر^۳

کارشناس ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه علامه طباطبایی

دانشیار مدیریت ورزشی دانشگاه علامه طباطبایی

استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه علامه طباطبایی

تاریخ دریافت: (۹۳/۰۵/۲۳) تاریخ پذیرش: (۹۴/۰۵/۲۵)

Investigation the role of athletics sport on Social Development Indicators

Ali Ghaedi^{*1}, Farzad Ghafouri², Gholam Ali Karegar³

M.A in Sport Management, Allameh Tabatabaei University

Associate Professor in Sport Management, Allameh Tabatabaei University

Assistance Professor in Sport Management, Allameh Tabatabaei University

Received: (14 August 2014)

Accepted: (16 August 2015)

Abstract

The current study aims to investigate viewpoint of professionals and sport executives about the role of athletics on social development indicators. The methodology was analytic-descriptive and conducted in survey research. The statistical population in the research involves physical education professors and ph.D. candidates in sport management of Tehran province and people working in the sport federations (about 700 persons). For example, the 203 sample people (39 professors, 113 Ph.D., 51 people employed in the Federation) were randomly from each Stratified selected. In order to achieve the objectives of the study, the 38-question questionnaire developed by the researcher was used "investigate viewpoint of professionals and sport executives about the role of athletics on social development indicators". Its content validity was confirmed by 15 academic professors and experts. and its reliability was studied in a pilot study with 30 subjects and its Construct factor with confirmatory factor analysis was confirmed. Reliability was 0.92 using Cronbach's alpha. The statistical descriptive-inferential methods, for data analysis, such as the Kolmogorov-Smirnov test, and independent t-test of single group, analysis of variance and Duncan test using the software SPSS, Version 20 were used. The results showed that the average attitude of professionals and sport managers, , about role of athletics sport on social development indicators, in social welfare, personal health, social health, social unity, indicators was high, but on social justice index was low. Thus, according to positive attitude of experts about the role of athletics on social development, an appropriate plan to use it for this purpose should be done.

Keywords

social justice, social welfare, public health, unity and social cohesion

چکیده

هدف از تحقیق حاضر، بررسی نگرش متخصصان و مدیران ورزش در ارتباط با نقش ورزش قهرمانی بر شاخص‌های توسعه اجتماعی بود. روش تحقیق توصیفی و به صورت پیمایشی انجام شد. جامعه آماری تحقیق شامل اساتید تربیت بدنی، دانشجویان دکتری مدیریت ورزشی استان تهران و افراد شاغل در فدراسیون‌های ورزشی (حدود ۷۰۰ نفر) بودند. بر اساس جدول مورگان حجم نمونه آماری ۲۴۸ نفر مشخص گردید که تعداد ۲۰۳ پرسشنامه (۳۹ استاد، ۱۱۳ دانشجوی دکتری، ۵۱ شاغل در فدراسیون) برگشت داده شد. نمونه‌گیری به صورت طبقه‌ای تصادفی صورت پذیرفت. به منظور دستیابی به اهداف تحقیق از پرسشنامه ۳۸ سوالی محقق ساخته «بررسی نگرش متخصصان و مدیران ورزش در ارتباط با نقش ورزش قهرمانی بر شاخص‌های توسعه اجتماعی» استفاده شد. که روایی محتوایی آن توسط ۱۵ نفر از استادان دانشگاه‌ها و متخصصان تأیید شد و پایایی آن در آزمون مقدماتی با ۳۰ آزمودنی و با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۲ محاسبه شد. در خصوص روایی سازه، بر اساس بار عاملی و T-Value تمام شاخص‌ها رابطه معناداری با عامل اصلی داشتند و توانستند پیشگویی خوبی برای توسعه اجتماعی باشند. برای تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی مانند کلموگروف-اسمیرنوف، تی استودنت تک گروهی و مستقل، تحلیل واریانس و دانکن با کمک نرم افزار spss نسخه ۲۰ و تحلیل عاملی تأییدی با نرم افزار لیزرل نسخه ۸/۸ استفاده شد. یافته‌های تحقیق نشان داد میانگین نگرش متخصصان و مدیران ورزش در شاخص‌های رفاه اجتماعی، سلامت فردی، سلامت اجتماعی، وحدت و انسجام اجتماعی زیاد می‌باشد اما در شاخص عدالت اجتماعی کم می‌باشد. بنابراین این با توجه به نگرش مثبت متخصصان در ارتباط با نقش ورزش قهرمانی بر توسعه برای استفاده از آن در این راستا بایستی برنامه ریزی مناسب انجام گیرد.

واژه‌های کلیدی

عدالت اجتماعی، رفاه اجتماعی، سلامت اجتماعی، وحدت و انسجام اجتماعی

* نویسنده مسئول: علی قاندي

E-mail: Alighaedi1363@yahoo.com

*Corresponding Author: Ali Ghaedi

مقدمه

اهمیت ورزش در دنیای کنونی بر هیچ کس پوشیده نیست، رابطه آن با مقولاتی همچون توسعه پایدار، توسعه اقتصادی، توسعه اجتماعی، صلح، مشارکت، محیط زیست و... اثرات ژرفی را بر وضعیت جوامع معاصر بر جای نهاده است (کارگروه بین‌آژانسی ورزش برای توسعه و صلح^۱، ۲۰۰۲). در بسیاری از بیانیه‌ها و منشورهای بین‌المللی مانند منشور المپیک، منشور بین‌المللی تربیت و ورزش، مجمع عمومی سازمان ملل متحد به ورزش به عنوان یک حق عمومی و انسانی که به طور فزاینده‌ای باعث توسعه می‌گردد تأکید گردیده است (کولتر^۲، ۲۰۱۰). به خاطر قدرت ورزش در ترویج تعلیم و تربیت، سلامتی، توسعه، پیشرفت و صلح بود که سازمان ملل متحد سال ۲۰۰۵ را سال ورزش و تربیت بدنی نامید (سازمان ملل متحد^۳، ۲۰۰۵-۲۰۰۰). با آغاز هزاره سوم نقش ورزش در توسعه بیش از گذشته افزایش یافته است به طوری که بررسی ۲۸۰ مطالعه انجام شده در زمینه ورزش در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه نشان می‌دهد که ورزش نقش موثری در توسعه و حل مسائل اجتماعی دارد (کولتر، ۲۰۱۰). بایستی اذعان کرد که ورزش یکی از جنبه‌های اهداف توسعه هزاره سوم سازمان ملل است با توسعه ارتباط تنگاتنگی دارد (سازمان ملل متحد، ۲۰۰۵-۲۰۰۰). با گسترش آن، مردم و قشرهای گوناگون یک جامعه از فواید آن بهره‌مند می‌شوند. ورزش دارای تأثیرات مختلف سیاسی و اجتماعی در ابعاد بین‌المللی و داخلی است که از جمله آنها تاکنون نقش ورزش در تحکیم ارزش‌های اجتماعی، تقویت روح همبستگی ملی، افزایش مشارکت سیاسی و رفاه اجتماعی آشکار بوده است (ملکوئیان، ۱۳۸۸). ورزش وسیله‌ای برای کسب اعتبار اجتماعی در سطح محلی، ملی یا جامعه جهانی است. کسب اعتبار از طریق ورزش بخصوص در بین گروه‌های قومی و نژادی در داخل یک کشور مرسوم می‌باشد. همچنین در سطح جهانی کسب اعتبار از طریق ورزش به ویژه برای کشورهای کوچک یا کشورهای تازه استقلال یافته از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد که سبب شناسانده شدن این کشورها به جهانیان می‌گردد. موفقیت ورزشی در یک رشته خاص سبب

ایجاد هویت خاص در بین یک گروه یا جامعه گشته و احساس یکی بودن و متحد بودن را در بین آنها تقویت می‌نماید. وحدت احساسی که بوسیله ورزش یا یک تیم ورزشی ایجاد میشود میتواند برای ایجاد یا احیای هویت شهر یا ملت استفاده شود. با توجه به نقش ورزش در توسعه و همچنین نقش آن در رقم زدن افتخارات ملی برای استفاده از این ابزار مناسب توسعه در سطوح مختلف فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بایستی چاره‌اندیشی شود (گودرزی و همکاران، ۱۳۹۱).

توسعه اجتماعی یکی از ابعاد اصلی فرایند توسعه و بیانگر کیفیت نظام اجتماعی در جهت دستیابی به عدالت اجتماعی، ایجاد یکپارچگی و انسجام اجتماعی و افزایش کیفیت زندگی است (رفیعی و مدنی، ۱۳۸۰). بیشتر کشورها از جمله کشور ما توجه خاصی به مقوله توسعه اجتماعی دارند و در این زمینه اقداماتی صورت گرفته است (تولایی، ۱۳۸۸). با توجه به نقشی که ورزش می‌تواند در توسعه اجتماعی به عنوان یکی از شاخه‌های اصلی توسعه داشته باشد تمامی کشورها می‌کوشند تا زمینه‌های توسعه و گسترش خود را از فراسوی فعالیت‌های ورزشی بهتر بشناسند. شاخص‌های متعددی برای سنجش توسعه اجتماعی مطرح گردیده است. اکبری (۱۳۸۰) در مقاله «وضعیت فعلی جامعه ایران با نظر به شاخص‌های توسعه اجتماعی» هفت شاخص توسعه اجتماعی را انتخاب کرد که عبارت بودند از:

۱- درصد شاغلان در صنعت، ۲- درصد شاغلان، ۳- میزان مرگ و میر نوزادان، ۴- امید به زندگی، ۵- درصد کودکان ۶ تا ۱۰ سال که اشتغال به تحصیل دارند، ۶- درصد خانواده‌هایی که به آب آشامیدنی دسترسی ندارند، ۷- درصد با سوادی مردان و زنان ۱۵ سال به بالا.

فلاح خوش خلق (۱۳۹۰) شاخص‌های زیر را به عنوان شاخص‌های توسعه اجتماعی معرفی نمود:

- ۱- همبستگی اجتماعی (افزایش جمعیت، افزایش تراکم اخلاقی، افزایش تقسیم کار اجتماعی)
  - ۲- افزایش تامین و رفاه اجتماعی (درآمد، افزایش رفاه، بهبود الگوی مصرف، افزایش طول عمر و امید به زندگی، افزایش رضایت از زندگی، گذران اوقات فراغت) ۳- کاهش فقر.
- با توجه به اینکه در تحقیقات انجام شده شاخص‌های متفاوتی برای توسعه اجتماعی بیان شده است در تحقیق حاضر سعی خواهد شد تا ترکیبی از این شاخص‌ها مد نظر قرار گیرد.
- ۱- رفاه اجتماعی (خوشبختی، عزت نفس، آرامش، امید به

1. United Nations Inter-Agency Task Force on Sport for Development and Peace

2. Coalter

3. United nation

تماشاگران تیم های برنده و بازنده تفاوت معنا داری وجود دارد و نتیجه مسابقه تأثیر مستقیمی در بروز پرخاشگری تماشاگران دارد. اسمیت و همکاران^۵ (۲۰۰۷) در تحقیقی در جنوب استرالیا طی ۱۰ تا ۱۶ هفته بر روی ۱۳۱ نفر انجام دادند به این نتیجه رسیدند که انجام مرتب ورزش در کاهش استرس، کاهش فشار خون، و بهبود کیفیت زندگی افراد مورد بررسی نقش موثری داشت.

احمدی (۱۳۸۶) در تحقیقی تحت عنوان بررسی آثار نتایج تیم ملی فوتبال ایران در جام جهانی ۲۰۰۶ بر هویت ملی شهروندان یاسوج پرداخت و عنوان کرد که: پس از شکست تیم ملی فوتبال ایران برابر تیم مکزیک و پرتغال، نمره های هویت ملی در ابعاد مختلف به صورت کلی کاهش یافت اما پس از کسب تساوی در مقابل آنگولا روند کاهش نمره های هویت ملی متوقف گردید، اما افزایش معناداری هم مشاهده نگردید. هاشمی (۱۳۸۶) در پژوهشی تحت عنوان فوتبال و هویت به بررسی رابطه بین فوتبال و هویت ملی پرداخت و به نتایج ذیل دست یافت:

- تیم ملی فوتبال به یکی از شاخص ترین نمادهای ملی تبدیل شده است و حضور این تیم در عرصه رقابت های بین المللی و جهانی سرمایه بزرگی از حمایت و همدلی ملی را به همراه داشته است.

- حمایت مسلمانان غیر ایرانی، از جمله عرب ها و مسلمانان مقیم آلمان، از تیم ایران و سایر تیم های کشور های مسلمان جلوه ای از بروز هویت فرا ملی را نشان می دهد.

لورمور^۶ (۲۰۰۸) در تحقیقی تحت عنوان ورزش موتور جدید توسعه، موارد زیر را به عنوان کارکرد های توسعه ای ورزش نام برد: حل تعارض، زیر ساخت های فیزیکی، بالا بردن سطح آگاهی بویژه از طریق آموزش و پرورش، تأثیر مستقیم بر سلامت جسمی و روانی، رفاه عمومی، توسعه اقتصادی و کاهش فقر.

با وجود اینکه توسعه به عنوان یک بحث مهم در تمامی محافل ورزشی مطرح می شود، مقامات ورزشی، سیاست گذاران و طرفداران درک ساده لوحانه ای نسبت به توسعه و نقش ورزش در آن دارند (هارتمن^۷، ۲۰۱۱). به طوری که

زندگی، میزان برخورداری از امکانات، مسکن و...)
۲- سلامت فردی و اجتماعی (بهداشت، تغذیه، استعمال مواد مخدر، فساد، سلامت جسمی و ...)
۳- وحدت و انسجام اجتماعی (همبستگی در جامعه، کشمکش و تضاد قومی، درگیری های داخلی و ...)
۴- عدالت اجتماعی (فاصله طبقاتی، میزان تبعیض بین زن و مرد، نحوه توزیع درآمد، قدرت و ...)

تا به حال تحقیقاتی در زمینه نقش ورزش بر هر یک از زیر شاخه های توسعه اجتماعی انجام شده است.

بالدی^۱ (۲۰۱۲) در تحقیقی نشان داد که بین شاخص های امید به زندگی و خوشبینی تفاوت معناداری در افراد ورزشکار وجود دارد و افراد ورزشکار در وضعیت بهتری نسبت به افراد غیر ورزشکار قرار دارند.

اغلب حکومتها برای ترویج سلامتی و تناسب اندام بین شهروندان سرمایه گذاری قابل توجهی در ورزش به عمل می آورند. هر اندازه دولت ها در بخش ورزشی سرمایه گذاری می کنند و شهروندان به سمت ورزش کشیده می شوند، به همان میزان هزینه های درمانی و پزشکی کاهش می یابد (وادینگتون^۲، ۲۰۰۹). سوری (۱۳۹۵) نشان داد که ورزش بر کیفیت زندگی زنان سالمند اثرگذار است و همچنین رضائی (۱۳۹۲) بیان کرد که فعالیت های منظم ورزشی بر بهبود کیفیت زندگی دانشجویان به خصوص دختران تأثیر به سزایی دارد. احسانی (۲۰۱۲) در تحقیقی مروری تحت عنوان اثر ورزش بر کاهش جرم بیان نمود که هدف اصلی ورزش پیشگیری از جرم و جنایت نیست، اما به عنوان یک هدف فرعی در پیشگیری از جرم بسیار مؤثر است و اثر مثبتی بر دوری جوانان از جرم و جنایت دارد. کندی^۳ (۲۰۱۰) در تحقیقی با عنوان توسعه اجتماعی از طریق ورزش به ورزش برخی از اقشار مردم، از جمله زندانیان پرداخت و عنوان کرد که ورزش در بین زندانیان، سبب بهبود رفتار و روابط اجتماعی آنان، سلامت فیزیکی و همچنین سلامت روانی آنان می شود. سیمون و همکاران^۴ (۲۰۰۷) در تحقیقی با عنوان اثر نتیجه ورزش راگی روی پرخاشگری تماشاگران و گرایش به نوشیدن الکل نشان دادند که بین میزان پرخاشگری قبل و بعد از بازی

5.Smith, Carolline. Hancock, Heather. Mortime, Jane Blake and Eckerta, Kerena

6. Livermore

7.Hartmann

1. Baledi

2. Waddington

3. Kennedy, D

4. Simon M, Jonathan p

در فدراسیون (برگشت داده شد. نمونه گیری به صورت طبقه-ای تصادفی صورت پذیرفت. از آمار توصیفی شامل جدول، فراوانی و درصد فراوانی، برای توصیف داده ها استفاده گردید، در قسمت آمار استنباطی از آزمون کلموگروف- اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن توزیع، آزمون تی استودنت تک گروهی و مستقل، آزمون تحلیل واریانس و آزمون دانکن با استفاده از نرم افزار spss نسخه ۲۰ و تحلیل عاملی تأییدی با نرم افزار لیزرل نسخه ۸/۸ استفاده شد.

به دلیل فقدان ابزار دقیق و معتبر که به وسیله آن بتوان نقش ورزش قهرمانی را بر شاخص های توسعه اجتماعی بررسی کرد، پرسشنامه اولیه ای تهیه شد. جهت تعیین روایی صوری و محتوایی در بین ۱۵ نفر از اساتید دانشگاه و متخصصان تربیت بدنی توزیع شد و پس از حذف و اضافه نمودن تعدادی از سؤالات پرسشنامه در دو بخش اطلاعات جمعیت شناختی و شاخص های توسعه اجتماعی شامل پنج شاخص رفاه اجتماعی، سلامت فردی، سلامت اجتماعی، وحدت و انسجام اجتماعی و عدالت اجتماعی تنظیم گردید و پس از توزیع مجدد، روایی محتوایی آن مورد تأیید قرار گرفت و روایی سازه پرسشنامه با آزمون تحلیل عاملی تأییدی مورد تأیید قرار گرفت. همچنین پایایی آن در آزمون مقدماتی و ۳۰ آزمودنی به وسیله آزمون آلفای کرونباخ ($\alpha = 0/92$) تعیین شد. پرسشنامه مشتمل بر ۳۸ سوال و شامل طیف لیکرت ۵ ارزشی بود که از بسیار کم تا بسیار زیاد و از ۱ تا ۵ نمرگذاری گردید.

یافته‌های پژوهش

جدول ۱، ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه‌های تحقیق را نشان می‌دهد.

سازمان های بین المللی در مورد کاهش مشارکت ورزشی و ارتباط آن با مسائل اجتماعی مانند افزایش نرخ جرم و جنایت، مصرف مواد مخدر و ... ابراز نگرانی می کنند (بلوم و همکاران^۱، ۲۰۰۵، برنت^۲، ۲۰۰۱، کانینگهام^۳، ۲۰۰۵، لاسون^۴، ۲۰۰۵، نیکولز^۵، ۲۰۰۴). در مقالات بین المللی توسعه، اشارات گذرا به ورزش گردیده است و به ندرت مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است و در زمان نوشتن این مقاله در بیش از ۷۰۰۰ تحقیق علمی ۱۵ سال اخیر تنها ۱۲ بار به ورزش پرداخته شده است (لورمور، ۲۰۰۸). در ایران ورزش همیشه به عنوان یکی از مباحث فرعی در توسعه مورد توجه قرار گرفته است، موضوعی که در کشورهای توسعه یافته به عنوان یک رکن مهم اقتصادی، سیاسی و اجتماعی به آن نگاه می شود. در کشورهایی نظیر آلمان، بخش قابل توجهی از تولید ناخالص ملی خود را از طریق رونق اقتصادی ورزش به دست می آورند. اما در ایران کمتر از یک درصد از تولید ناخالص ملی از طریق اقتصاد ورزش تامین می شود (ستاد اجرایی کنفرانس اقتصاد و ورزش، ۱۳۹۰). در هر کدام از تحقیقات، زیر شاخه های کوچکی از توسعه اجتماعی و نقش ورزش بر آن مورد بررسی قرار گرفته است، ولی تحقیقی که همه شاخص های توسعه اجتماعی را مورد بررسی قرار دهد انجام نگرفته است لازم است تا با بررسی شاخص های توسعه اجتماعی، نقش ورزش بر این شاخص ها مشخص گردد. این تحقیق به دنبال این است تا با بررسی نقش ورزش بر شاخص های توسعه اجتماعی به این سؤال پاسخ داده شود که دیدگاه متخصصان و مدیران ورزش در ارتباط با نقش ورزش قهرمانی بر شاخص های توسعه اجتماعی چیست؟

روش شناسی پژوهش

روش تحقیق توصیفی، روش اجرا پیمایشی و روش جمع آوری اطلاعات میدانی بود. جامعه آماری این تحقیق شامل مدیران (شاغل در فدراسیون های ورزشی) و متخصصین (اساتید و دانشجویان مقطع دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه های تهران) ورزش کشور (حدود ۷۰۰ نفر) بود. بر اساس جدول مورگان حجم نمونه آماری ۲۴۸ نفر مشخص گردید که تعداد ۲۰۳ پرسشنامه (۳۹ استاد، ۱۱۳ دانشجوی دکتری، ۵۱ شاغل

1. Bloom M., Grant M, & Watt D
2. Burnett
3. Cunningham
4. Lawson
5. Nichols

جدول ۱. توزیع فراوانی ویژگی های جمعیت شناختی نمونه های تحقیق

متغیر	گروه	تعداد	درصد فراوانی
جنسیت	مرد	۱۰۹	۵۳/۷
	زن	۹۴	۴۶/۳
سن	کمتر از ۳۰ سال	۲۴	۱۱/۸
	بین ۳۰ تا ۴۰ سال	۹۳	۴۵/۸
	بین ۴۰ تا ۵۰ سال	۵۸	۲۸/۶
تحصیلات	بیشتر از ۵۰ سال	۲۸	۱۳/۶
	کارشناسی و پایین تر	۲۴	۱۱/۸
	کارشناسی ارشد	۳۶	۱۷/۷
	دانشجوی دکتری	۱۰۵	۵۱/۷
شغل	دکتری	۳۸	۱۸/۷
	دانشجو	۹۰	۴۴/۳
	هیئت علمی	۳۹	۱۹/۷
	شاغل در فدراسیون	۵۱	۲۵/۱
	سایر	۲۳	۱۱/۳

به همین دلیل برای انجام آزمون فرضیه ها از آزمون های پارامتریک استفاده شد.

با توجه به نتایج جدول ۲، از آزمون k-s چنین نتیجه گرفته می شود که چون مقدار سطح معناداری بزرگتر از سطح آزمون است، یعنی $\alpha = 0/05$ ، بنابر این پرسشنامه توزیع طبیعی دارد.

جدول ۲. نتایج آزمون کلموگروف - اسمیرنوف برای بررسی وضعیت طبیعی بودن داده ها در پرسشنامه

سطح	آمار k-s	انحراف	میانگین	تعداد	پرسشنامه
۰/۰۸۶	۱/۲۵۳	۰/۳۷۸	۳/۴۱۴	۲۰۳	بررسی نقش ورزش قهرمانی بر شاخص های توسعه اجتماعی

معناداری با عامل اصلی داشتند و توانستند پیشگویی خوبی برای توسعه اجتماعی باشند.

با توجه جدول ۳، نتایج آزمون تحلیل عاملی تأییدی در خصوص روایی سازه پرسشنامه، بار عاملی تمامی شاخص ها بیشتر از ۰/۳ می باشد در نتیجه تمام شاخص ها رابطه

جدول ۳. نتایج آزمون تحلیل عاملی تأییدی برای بررسی روایی سازه پرسشنامه

نتیجه	میزان خطا	T-value	بار عاملی	شاخص	شاخص اصلی
تأیید شد	۰/۲۹	۵/۷۶	۰/۵۵	رفاه اجتماعی	توسعه اجتماعی
تأیید شد	۶/۲۶	۶/۷۸	۰/۶۴	سلامت فردی	
تأیید شد	۰/۵۷	۸/۹۳	۰/۸۳	سلامت اجتماعی	
تأیید شد	۰/۲۵	۳/۹۴	۰/۳۹	وحدت و انسجام اجتماعی	
تأیید شد	۰/۳۹	۵/۳۱	۰/۵۱	عدالت اجتماعی	

			۳	۱۹۹	۰/۵۲۰	۳/۴۲۳	۳۶	کارشناسی ارشد	
			۳	۱۹۹	۰/۴۶۳	۳/۴۲۱	۱۰۵	دانشجوی دکتری	
			۳	۱۹۹	۰/۵۳۰	۳/۳۲۶	۳۸	دکتری	
			۳	۱۹۹	۰/۴۸۱	۳/۴۰۰	۲۰۳	مجموع	
			۳	۱۹۹	۰/۶۲۷	۴/۵۱۴	۲۴	کارشناسی و پایین	
			۳	۱۹۹	۰/۴۶۲	۳/۵۳۸	۳۶	کارشناسی ارشد	
۰/۳۵۰	۱/۱۰۲		۳	۱۹۹	۰/۵۵۸	۳/۳۶۶	۱۰۵	دانشجوی دکتری	سلامت فردی
			۳	۱۹۹	۰/۵۷۷	۳/۳۲۱	۳۸	دکتری	
			۳	۱۹۹	۰/۵۵۶	۳/۴۰۲	۲۰۳	مجموع	
			۳	۱۹۹	۰/۷۹۰	۳/۵۳۵	۲۴	کارشناسی و پایین	
			۳	۱۹۹	۰/۵۴۲	۳/۲۰۹	۳۶	کارشناسی ارشد	
۰/۳۰۲	۱/۲۲۷		۳	۱۹۹	۰/۵۴۸	۳/۲۶۵	۱۰۵	دانشجوی دکتری	سلامت اجتماعی
			۳	۱۹۹	۰/۶۷۵	۳/۲۲۵	۳۸	دکتری	
			۳	۱۹۹	۰/۶۰۹	۳/۲۷۶	۲۰۳	مجموع	
			۳	۱۹۹	۰/۵۵۷	۳/۲۵۰	۲۴	کارشناسی و پایین	
			۳	۱۹۹	۰/۶۲۴	۳/۲۸۹	۳۶	کارشناسی ارشد	
۰/۵۱۸	۰/۷۶۰		۳	۱۹۹	۰/۷۰۷	۳/۴۶۰	۱۰۵	دانشجوی دکتری	وحدت و انسجام اجتماعی
			۳	۱۹۹	۰/۷۰۸	۳/۲۸۹	۳۸	دکتری	
			۳	۱۹۹	۰/۶۷۸	۳/۳۸۵	۲۰۳	مجموع	
			۳	۱۹۹	۰/۸۸۴	۲/۶۴۷	۲۴	کارشناسی و پایین	
			۳	۱۹۹	۰/۸۲۲	۲/۶۰۷	۳۶	کارشناسی ارشد	
۰/۳۷۸	۱/۰۳۷		۳	۱۹۹	۰/۶۴۶	۲/۸۳۷	۱۰۵	دانشجوی دکتری	عدالت اجتماعی
			۳	۱۹۹	۰/۴۹۹	۲/۶۸۰	۳۸	دکتری	عدالت اجتماعی
			۳	۱۹۹	۰/۶۸۰	۲/۷۴۱	۲۰۳	مجموع	

شاخص های رفاه اجتماعی ($P = 0.025 < 0.05$) $F = 3/212$ و سلامت فردی ($P = 0.028 < 0.05$) $F = 3/124$ بیان می دارد که میزان این دو شاخص از دیدگاه افراد با شغل های مختلف، متفاوت است.

با توجه به جدول ۷، نتیجه آزمون تحلیل واریانس، در مقایسه دیدگاه نمونه های پژوهش بر اساس گروه های مختلف شغلی، در شاخص های سلامت اجتماعی، وحدت و انسجام اجتماعی و عدالت اجتماعی تفاوت وجود ندارد ($P > 0.05$). اما بررسی

جدول ۷. نتایج آزمون تحلیل واریانس، نگرش نمونه ها در ارتباط با نقش ورزش قهرمانی بر شاخص های توسعه اجتماعی با

توجه به متغیر شغل

P_value	آماره F	درجه آزادی		انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	شغل	شاخص
		بین گروهی	درون گروهی					
۰/۰۲۵*	۳/۲۱۲	۳	۱۹۹	۰/۴۳۸	۳/۴۵۵	۹۰	دانشجو	رفاه اجتماعی
		۳	۱۹۹	۰/۵۳۶	۳/۱۸۲	۳۹	هیئت علمی	
		۳	۱۹۹	۰/۴۶۹	۳/۴۳۶	۵۱	شاغل در	

			۳	۱۹۹	۰/۴۶۲	۳/۶۱۴	۲۳	سایر	
			۳	۱۹۹	۰/۴۸۱	۳/۴۰۰	۲۰۳	مجموع	
			۳	۱۹۹	۰/۵۱۹	۳/۴۱۶	۹۰	دانشجو	
			۳	۱۹۹	۰/۶۳۳	۳/۱۶۴	۳۹	هیئت علمی	
۰/۰۲۸*	۳/۱۲۴		۳	۱۹۹	۰/۵۱۱	۳/۵۴۰	۵۱	شاغل در	سلامت فردی
			۳	۱۹۹	۰/۵۶۶	۳/۳۷۵	۲۳	سایر	
			۳	۱۹۹	۰/۵۵۶	۳/۴۰۲	۲۰۳	مجموع	
			۳	۱۹۹	۰/۴۹۶	۳/۲۸۷	۹۰	دانشجو	
			۳	۱۹۹	۰/۵۷۶	۳/۰۴۵	۳۹	هیئت علمی	
۰/۰۶۷	۲/۴۳۴		۳	۱۹۹	۰/۶۹۲	۳/۳۷۳	۵۱	شاغل در	سلامت اجتماعی
			۳	۱۹۹	۰/۸۲۹	۳/۵۱۳	۲۳	سایر	
			۳	۱۹۹	۰/۶۰۹	۳/۲۷۶	۲۰۳	مجموع	
			۳	۱۹۹	۰/۷۳۵	۳/۵۰۴	۹۰	دانشجو	
			۳	۱۹۹	۰/۷۲۳	۳/۲۶۹	۳۹	هیئت علمی	
۰/۳۰۳	۱/۲۲۴		۳	۱۹۹	۰/۵۶۲	۳/۳۰۲	۵۱	شاغل در	وحدت و انسجام اجتماع
			۳	۱۹۹	۰/۶۴۷	۳/۴۳۷	۲۳	سایر	
			۳	۱۹۹	۰/۶۷۸	۳/۲۸۵	۲۰۳	مجموع	
			۳	۱۹۹	۰/۶۸۲	۲/۷۹۶	۹۰	دانشجو	
			۳	۱۹۹	۰/۴۸۳	۲/۶۶۲	۳۹	هیئت علمی	
۰/۳۹۲	۱/۰۰۶		۳	۱۹۹	۰/۷۵۹	۲/۶۷۲	۵۱	شاغل در	عدالت اجتماعی
			۳	۱۹۹	۰/۷۹۸	۳/۰۵۰	۲۳	سایر	
			۳	۱۹۹	۰/۶۸۰	۱/۴۱	۲	مجموع	

علمی می باشد متفاوت از سایر افراد می باشد و دیدگاه آنها در ارتباط با تأثیر ورزش قهرمانی بر شاخص رفاه اجتماعی در مقایسه با دیگر افراد کم تر می باشد.

جهت بررسی دقیقتر از آزمون تکمیلی دانکن استفاده شد. با توجه به جدول ۸، نتیجه آزمون دانکن، در شاخص های رفاه اجتماعی و سلامت فردی دیدگاه افرادی که شغل آنها هیئت

جدول ۸. نتایج حاصل از آزمون دانکن برای شاخص های رفاه اجتماعی و سلامت فردی

زیر گروه بر اساس آلفای ۵ درصد		تعداد	شغل	سلامت فردی	زیر گروه بر اساس آلفای ۵ درصد		تعداد	شغل	رفاه اجتماعی
زیر گروه ۲	زیر گروه ۱				زیر گروه ۲	زیر گروه ۱			
	۳/۱۶۴	۳۹	هیأت علمی		۳/۱۸۲	۳۹	هیأت علمی		
	۳/۳۷۵	۲۳	سایر		۳/۴۳۶	۵۱	شاغل در فدراسیون		
	۳/۴۱۶	۹۰	دانشجو		۳/۴۵۵	۹۰	دانشجو		
	۳/۵۴۰	۵۱	شاغل در فدراسیون		۳/۶۱۴	۲۳	سایر		
۰/۳۶۲	۰/۱۶۱		P_value		۰/۲۵۵	۰/۰۷۹	P_value		

جدول ۹. نتایج آزمون تحلیل واریانس، بررسی نگرش نمونه ها در ارتباط با نقش ورزش قهرمانی بر شاخص های توسعه

اجتماعی با توجه به متغیر سن

P_value	آماره F	درجه آزادی	انحراف	میانگین	تعداد	سن	شاخص
---------	---------	------------	--------	---------	-------	----	------

		استاندارد		درون گروهی		بین گروهی	
-/۱۷۷	۱/۶۶۳	کمتر از ۳۰	۲۴	۳/۴۶۹	۰/۴۴۴	۱۹۹	۳
		بین ۳۰ تا ۴۰	۹۳	۳/۳۱۱	۰/۵۴۲	۱۹۹	۳
		بین ۴۰ تا ۵۰	۵۸	۳/۵۱۳	۰/۳۵۳	۱۹۹	۳
		بیشتر از ۵۰	۲۸	۳/۴۱۶	۰/۴۷۹	۱۹۹	۳
		مجموع	۲۰۳	۳/۴۰۰	۱/۴۸۱	۱۹۹	۳
-/۶۱۵	۰/۶۰۲	کمتر از ۳۰	۲۴	۳/۳۷۵	۰/۴۷۴	۱۹۹	۳
		بین ۳۰ تا ۴۰	۹۳	۳/۴۲۱	۰/۶۳۶	۱۹۹	۳
		بین ۴۰ تا ۵۰	۵۸	۳/۴۶۰	۰/۴۴۴	۱۹۹	۳
		بیشتر از ۵۰	۲۸	۳/۲۷۱	۰/۵۴۳	۱۹۹	۳
		مجموع	۲۰۳	۳/۴۰۲	۰/۵۵۶	۱۹۹	۳
-/۲۹۶	۱/۲۴۳	کمتر از ۳۰	۲۴	۳/۳۲۸	۰/۷۴۳	۱۹۹	۳
		بین ۳۰ تا ۴۰	۹۳	۳/۱۷۷	۰/۶۰۵	۱۹۹	۳
		بین ۴۰ تا ۵۰	۵۸	۳/۳۴۲	۰/۵۱۷	۱۹۹	۳
		بیشتر از ۵۰	۲۸	۳/۴۲۰	۰/۶۱۴	۱۹۹	۳
		مجموع	۲۰۳	۳/۲۷۶	۰/۶۰۹	۱۹۹	۳
-/۰۱۰*	۳/۸۸۰	کمتر از ۳۰	۲۴	۳/۳۴۰	۰/۶۸۱	۱۹۹	۳
		بین ۳۰ تا ۴۰	۹۳	۳/۲۳۰	۰/۶۷۵	۱۹۹	۳
		بین ۴۰ تا ۵۰	۵۸	۳/۶۸۰	۰/۶۱۴	۱۹۹	۳
		بیشتر از ۵۰	۲۸	۳/۴۱۳	۰/۶۵۷	۱۹۹	۳
		مجموع	۲۰۳	۳/۳۸۵	۰/۶۷۸	۱۹۹	۳
-/۱۳۲	۱/۸۹۹	کمتر از ۳۰	۲۴	۲/۹۳۶	۰/۶۷۷	۱۹۹	۳
		بین ۳۰ تا ۴۰	۹۳	۲/۶۰۵	۰/۷۷۴	۱۹۹	۳
		بین ۴۰ تا ۵۰	۵۸	۲/۸۴۲	۰/۵۶۵	۱۹۹	۳
		بیشتر از ۵۰	۲۸	۲/۸۰۰	۰/۴۶۷	۱۹۹	۳
		مجموع	۲۰۳	۲/۷۴۱	۰/۶۸۰	۱۹۹	۳

بیشتر از ۵۰ سال سن دارند در مقایسه با دیگر افراد بیشتر می باشد.

جدول ۱۰. نتایج حاصل از آزمون دانکن برای شاخص

وحدت و انسجام اجتماعی

سن	تعداد	زیر گروه بر اساس آلفای ۵ درصد	
		زیر گروه ۱	زیر گروه ۲
بین ۳۰ تا ۴۰	۹۳	۳/۲۳۰	

برای مقایسه تفاوت نگرش نمونه های تحقیق بر اساس گروه سنی آنها از آزمون تحلیل واریانس استفاده گردید. با توجه به جدول ۹، نتیجه آزمون مذکور، بین دیدگاه نمونه های پژوهش در گروه های مختلف سنی، در شاخص های رفاه اجتماعی، سلامت فردی، سلامت اجتماعی و عدالت اجتماعی تفاوت وجود ندارد ($P > 0.05$). اما بررسی شاخص وحدت و انسجام اجتماعی ($F = 3/880, p = 0.010 < 0.05$) بیان می دارد که میزان این شاخص از دیدگاه افراد با سنین مختلف متفاوت است. با توجه به جدول ۱۰، دیدگاه افرادی که بین ۴۰ تا ۵۰

کمتر از ۳۰	۲۴	۳/۳۴۰
بیشتر از ۵۰	۲۸	۳/۴۱۳
بین ۴۰ تا ۵۰	۵۸	۳/۶۸۰
P_value		۰/۰۵۶

بحث و نتیجه گیری

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که از دید متخصصان و مدیران ورزش، ورزش قهرمانی تأثیر زیادی بر شاخص های رفاه اجتماعی، سلامت فردی، سلامت اجتماعی و وحدت و انسجام اجتماعی دارد. این نتایج به طور کلی با نتایج تحقیقات احمدی (۱۳۸۶)، هاشمی (۱۳۸۶)، معینی فرد (۱۳۹۰)، احسانی (۲۰۱۲)، بالدی (۲۰۱۲)، کندی (۲۰۱۰)، اسمیت و همکاران (۲۰۰۷)، لورمور (۲۰۰۸)، وادینگتون (۲۰۰۹)، کانتوما و همکاران (۲۰۱۰)، سانچز (۲۰۱۱)، همسویی دارد و با تحقیق سیمون و همکاران (۲۰۰۷)، که اعلام کردند نتیجه مسابقه تأثیر مستقیمی بر روی پرخاشگری افراد که یکی از زیر شاخص های سلامت است دارد، نا همسو است.

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که ورزش قهرمانی تأثیر زیادی بر شاخص رفاه اجتماعی دارد. که با نتایج تحقیقات الوسکی و مکالی^۱ (۲۰۰۵)، بالدی و همکاران (۲۰۱۲)، رضانی نژاد (۱۳۸۹) که بیان کردند شرکت در فعالیت های ورزش باعث افزایش امید، سرزندگی، نشاط و ارتقاء ابعاد مختلف کیفیت زندگی می شود همخوانی دارد.

به نظر می رسد ورزش، نقش به سزایی در شاخص رفاه اجتماعی دارد، رفاه اجتماعی، رفاه یکی از شاخص های بسیار مهم توسعه اجتماعی است که دارای ابعاد گسترده ای مانند بعد زیستی، بعد سیاسی، بعد اقتصادی، بعد حقوقی و بعد اجتماعی است (پیلوار، ۱۳۸۹). ورزش می تواند نقش مهمی در این شاخص ایفا نماید، شرکت در این فعالیت ها می تواند باعث افزایش روحیه و سرزندگی افراد، بهبود کیفیت زندگی، افزایش امید به زندگی، کاهش میزان فقر و .. گردد (افروزه، ۱۳۹۲) لذا مسئولان و برنامه ریزان می توانند با سرمایه گذاری بر روی ورزش به عنوان یک عامل اثر گذار رفاه اجتماعی از پتانسیل آن در راستای ارتقاء توسعه اجتماعی استفاده نمایند.

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که ورزش قهرمانی تأثیر زیادی بر شاخص سلامت فردی و اجتماعی دارد. که با نتایج تحقیق اسمیت و همکاران (۲۰۰۷) که بین کردند شرکت در فعالیت

های ورزشی باعث افزایش سلامت فردی و روانی افراد می گردد و نتایج تحقیقات اکهلم (۲۰۱۳)، کانستینتیناکوس و همکاران^۲ (۲۰۱۰) که بیان کردند شرکت در فعالیت های ورزشی باعث پیشگیری از وقوع جرم و کاهش تمایل زندانیان به ارتکاب جرم می شود و همچنین نتایج تحقیق کانتوما و همکاران^۳ (۲۰۱۰) که بیان نمود ورزش باعث می شود مشکلات رفتاری افراد در جامعه کمتر شود، همخوانی دارد.

سلامت یک موضوع چند بعدی است. سه بعد جسمی، روانی و اجتماعی را میتوان به عنوان ابعاد مهم سلامت نام برد. ولی ابعاد دیگری نیز می توان برای آن تعیین نمود، ابعاد روحی، عاطفی، شغلی، سیاسی و ... با رشد علم و دانش این فهرست را می توان گسترش داد (الواسکی و مکالی، ۲۰۰۵). لذا با توجه به حوزه وسیع و مهم سلامت که سنگ بنای توسعه اجتماعی به شمار می آید، باید توجه ویژه ای به این حوزه گردد ورزش هم در بعد سلامت اجتماعی و هم در بعد سلامت فردی می تواند نقش مهمی را ایفا نماید. فعالیت های ورزشی باعث بهبود وضعیت جسمانی افراد، افزایش مهارت های اجتماعی، کاهش فساد و انحرافات اجتماعی در جامعه، ثبات کانون خانواده و ... می شود (اکهلم، ۲۰۱۳) بنابراین ورزش می تواند به عنوان یک وسیله موثر در این حوزه مورد استفاده قرار گیرد.

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که ورزش قهرمانی تأثیر زیادی بر شاخص وحدت و انسجام اجتماعی دارد. که با نتایج تحقیق نوربخش (۱۳۹۲) که بیان کرد شرکت در فعالیت های ورزشی باعث شادابی و نشاط، سلامتی، آرامش، فرهنگ پذیری، نظم اجتماعی، تعادل اجتماعی، همبستگی اجتماعی، ثبات و پایداری، یادگیری سیاسی، کاهش خشونت و وفاق اجتماعی می گردد، همخوانی دارد.

یکی دیگر از مهمترین کارکردهای ورزش، ایجاد وحدت و انسجام در جامعه و بالا بردن هویت ملی در جامعه است، ورزش وسیله ای برای کسب اعتبار اجتماعی در سطح محلی، ملی یا جامعه جهانی است. کسب اعتبار از طریق ورزش بخصوص در بین گروههای قومی و نژادی در داخل یک کشور مرسوم می باشد. همچنین در سطح جهانی کسب اعتبار از طریق ورزش به ویژه برای کشورهای کوچک یا کشورهای تازه استقلال یافته از اهمیت بالایی برخوردار می باشد. موفقیت ورزشی در یک رشته خاص سبب ایجاد هویت خاص در بین

2. Konstantinos's et al.

3. Kantoma

1. Elavsky, S. & McAuley, E

بر اساس نتایج تحقیق در اکثر گروهها تفاوت معناداری در راستای نقش ورزش قهرمانی بر توسعه اجتماعی وجود نداشت که این می تواند بیانگر این باشد که اکثر نمونه های تحقیق بر نقش مهم و تأثیر گذار ورزش بر توسعه اجتماعی آگاه و در این مهم اتفاق نظر دارند.

با توجه به نتایج ورزش قهرمانی می تواند تأثیر زیادی بر ارتقاء شاخص های توسعه اجتماعی داشته باشد از این رو پیشنهاد می شود طرح و برنامه ای مناسب در سطح ملی صورت پذیرد، تا هم هدف و چشم انداز ورزش مشخص گردد، و با دادن آگاهی لازم به مسئولان، برنامه ریزان و مردم در خصوص نقش و جایگاه ویژه ورزش در شاخص های مختلف توسعه جامعه، زمینه مشارکت بیشتر مردم و سرمایه گذاری مسئولان در ورزش فراهم گردد و از این ظرفیت مهم در راستای توسعه جامعه بهره لازم برده شود.

یک گروه یا جامعه گردیده و احساس یکی بودن و متحد بودن را در بین آنها تقویت می نماید و وحدت احساسی که بوسیله ورزش یا یک تیم ورزشی ایجاد میشود می تواند برای ایجاد یا احیای هویت شهر یا ملت استفاده شود (گودرزی و همکاران، ۱۳۹۱). با توجه به نقش ورزش در توسعه و همچنین نقش آن در رفع تبعیض بین زن و مرد و قشر های مختلف جامعه برای استفاده از این ابزار مناسب توسعه در سطوح مختلف بایستی برنامه ریزی مناسب انجام گیرد.

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که ورزش قهرمانی تأثیری در حد متوسط بر شاخص عدالت اجتماعی دارد. که با نتایج تحقیق لورمور (۲۰۰۸) که رفاه عمومی، توسعه اقتصادی و کاهش فقر را به عنوان کارکرد های توسعه ای ورزش نام برد، همخوانی دارد.

امروزه عدالت اجتماعی به لحاظ بسیاری از ضرورت های مورد توجه نظریه پردازان قرار گرفته است و ثابت شده است که پرداختن به عدالت اجتماعی از ضروریات بقای یک جامعه است و عدم رعایت عدالت اجتماعی منجر به مواردی می شود که، بروز فقر، جرم و جنایت و آشوب از جمله آنها می باشد. عدم رعایت عدالت اجتماعی و یا به عبارتی نابرابری باعث میشود که تا عده ای استعداد های خود را بیشتر باور کرده و موقعیت های برابر جامعه را انحصاری کنند و دیگران را به رغم استعداد های مناسب از راهیابی به این موقعیت ها محروم سازند (خوش خلق، ۱۳۹۰). با توجه به نتایج تحقیق، ورزش دارای کارکرد های توسعه ای مانند افزایش رفاه عمومی، توسعه اقتصادی و کاهش فقر را می باشد (لورمور، ۲۰۰۸) و می تواند به عنوان راهکاری مناسب در راستای تحقق عدالت اجتماعی بکار گرفته شود.

منابع

- اکبری، غضنفر (۱۳۸۰). وضعیت فعلی جامعه ایران با نظر به شاخص های توسعه اجتماعی، مجموعه مقالات همایش توسعه اجتماعی. تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
- پارک، جان اورت (۱۳۸۴). درسنامه پزشکی و پیشگیری اجتماعی، ترجمه حسین شجاعی تهرانی با نظر حسین ملک افضلی، ویرایش هفدهم، تهران، نشر سماط.
- پیلوار، نور محمد (۱۳۸۹). بررسی رابطه وضعیت رفاه اجتماعی در ایران با درآمدهای نفتی طی سال های ۱۳۸۷-۱۳۴۷، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.
- احمدی، سیروس (۱۳۸۶). بررسی آثار نتایج تیم ملی فوتبال ایران در جام جهانی ۲۰۰۶ بر هویت ملی شهروندان (مطالعه موردی یا سوچ، فصلنامه المپیک. سال پانزدهم، شماره ۱ (پیاپی ۳۷).
- افروزه، علی (۱۳۹۲). تأثیر مشارکت در فعالیت های ورزشی بر کیفیت زندگی. چکیده مقالات، برگزیده سومین کنگره پیشگامان پیشرفت، دانشگاه صنعتی قم.

- هاشمی، ضیاء (۱۳۸۶). فوتبال و هویت، فصلنامه مطالعات ملی (۳۰). سال هشتم، شماره دوم، صص ۱۲۴-۱۰۷.

REFERENCES

- Bak M. (2004). Can Developmental Social Welfare Change an Unfair World? : The South African Experience, *International Social Work*, 47:81.
- Baledi R, Mohammadi F & Asefirad A. (2012). Social Development in Contact and Non-Contact Sports, *Social and Behavioral Sciences*, Volume 46, PP 347-349.
- Bloom M, Grant M, & Watt D. (2005). Strengthening Canada: The socio-economic benefits of sport participation in Canada. Ottawa: The Conference Board of Canada.
- Burnett C. (2001). Social impact assessment and sport development: Social spin-offs of the Australia South Africa junior sport program. *International Review for the Sociology of Sport*, 36, PP 41-57.
- Coalter F. (2010). The politics of sport for development: Limite focus programmes and broad gauge problems? *International Review for the Sociology of Sport*, 45(3), PP 295-314.
- Cunningham J, & Beneforti M. (2005). Investigating indicators for measuring the health and social impact of sport and recreation programs in Australian Indigenous communities. *International Review for the Sociology of Sport*, 40, PP 89-98.
- Douglas Hartmann, D & Kwauk, K. (2011). Sport and Development: An Overview, Critique and Reconstruction. *Journal of Sport and Social Issues*. vol. 35 no. 3, PP 284-305.
- تولایی، حسین (۱۳۸۸). رابطه کار کودک با توسعه اجتماعی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.
- رفیعی، حسن، مدنی، سعید (۱۳۸۰). بررسی تطبیقی دیدگاه‌های توسعه و رفاه اجتماعی در ایران، مجموعه مقالات همایش توسعه اجتماعی، تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
- رضائی نژاد، رحیم؛ نیازی، محمد؛ همتی نژاد، مهرعلی (۱۳۸۹). مقایسه سلامت عمومی افراد شرکت کننده در ورزش همگانی و افراد غیر فعال در شهر رشت. فصلنامه علوم ورزشی، سال دوم، شماره ۴، صص ۶۶-۴۹.
- رضائی، علیرضا؛ نظریان مادوانی، عباس (۱۳۹۲). ارتباط بین هوش هیجانی، آمادگی جسمانی و کیفیت زندگی دانشجویان. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، دوره دوم، شماره دوم، صص ۹۸-۸۵.
- ستاد اجرایی کنفرانس بین المللی اقتصاد ورزش (۱۳۹۰). بازیابی شده در ۳۰/۰۲/۱۳۹۲ از <http://eghtesadvarzesh.blogfa.com>
- سوری، ابوزر؛ شعبانی مقدم، کیوان؛ سوری، ربیع الله (۱۳۹۵). رابطه بین فعالیت بدنی و کیفیت زندگی زنان سالمند کرمانشاه. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، سال چهارم، شماره ۹۴، صص ۸۴-۷۵.
- فلاح خوش خلق، سهراب (۱۳۹۰). بررسی نقش دهباران در توسعه اجتماعی و فرهنگی روستاهای شهرستان تالش. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم انسانی، مرکز تهران، واحد پرند.
- گودرزی، محمود؛ اسدی، حسن؛ خبیری، محمد و دوستی، مرتضی (۱۳۹۱). سیاست و ورزش، ساری: موج قلم.
- ملکوتیان، مصطفی (۱۳۸۸). ورزش و سیاست. فصلنامه سیاست دانشکده حقوق دانشگاه تهران، سال سی و نهم، شماره ۲ (پیاپی ۱۰).
- نوربخش، مهرداد؛ جوانمرد، کمال (۱۳۹۲). بررسی جامعه شناختی کارکرد ورزش بر انسجام اجتماعی در ایران دهه هشتاد (مطالعه موردی کرمان). فصلنامه علمی- پژوهشی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر، سال هفتم، شماره ۳، پیاپی (۲۲)، صص ۳۶-۱.

- intention to drink alcohol, *Criminal Behavior and Mental Health*, 17, PP 118-127.
- Smith C, Hancock H, Mortimer J & Eckert K. (2007). "A randomized comparative trial of Yoga and relaxation to reduce Stress and anxiety", *Complementary Therapies in Medicine*, Vol. 15, PP 77-83.
  - United nation. (2000-2005). Resolution 59/10 adapted by the general assembly, retrieved January 27/2006 www.un.org/sport2005/resources.
  - United Nations Inter-Agency Task Force on Sport for Development and Peace. (2002). *Sport for Development and Peace towards Achieving the Millennium Development Goals*.
  - Waddington I. (2009). Sport, health and drugs: a critical re-examination of some key issues and problems, *Perspectives in Public Health* vol. 129, no. 4, PP 174-182.
  - Ehsani M & et al. (2012). The influence of sport and recreation upon crime reduction: international journal academic research in business and social sciences, Vol.2. No. 6.
  - Ekholm D. (2013). Sport and crime prevention: individuality and transferability in research. *Journal of Sport for Development*, 1(2), pp: 26-38.
  - Elavsky S, McAuley E. (2005). Physical activity, symptoms, esteem, and life satisfaction during menopause. *Maturitas*, 52(3-4), pp: 374-85.
  - Kantoma M, Stamatakis E, Kaakinen K. (2010). The relationship between physical activity and academic achievement. *Proceeding of the National Academy Sciences of the USA*, 110(5), pp: 1917-1922.
  - Kennedy, D. (2010). *Community Sports Development: sport in the community*, Annual Report 2009.
  - Konstantinos's P, Skordilis M, Tripolits A. (2010). Validity and reliability evidence of the attitudes towards physical activity of Greek prisoners. *Biology of Exercise Journal*, 6(2), pp: 39-48.
  - Lawson H.A. (2005). Empowering people, facilitating community development, and contributing to sustainable development: The social work of sport, exercise, and physical education programs. *Sport, Education and Society*, 10, PP 135-160.
  - Levermore R. (2008). Sport: A new engine of development. *Progress in Development Studies*, 8(2), PP 183-190.
  - Nichols G. (2004). Crime and punishment and sports development. *Leisure Studies*, 23, 177-194.
  - Simon C. Moore, Jonathan P. Shepherd. (2007). The effect of rugby match outcome on spectator aggression and